

1999 A NAPFOGYATKOZÁS ÉVE

FONTOSABB ESEMÉNYEK

Február 8.

Első fokú ítélet a Tocsik-perben. Némi meglepetésre az ügy névadó hölgycé felmentették, viszont a nagyarányú pénzmozgások mögött sejtett párt-összekötőket – befolyással való üzérkedés miatt – fogházbüntetéssel sújtotta a Fővárosi Bíróság. Az ügy e döntéssel nem ért véget, a különböző fórumokon még évekig csordogált tovább.

Március 12.

NATO-tagok lettünk. A magyar külügyminiszter, cseh és lengyel kollégájával együtt az Egyesült Államok-beli Independence városkában letétbe helyezte a csatlakozási okmányt. Ettől a pillanattól kezdve hivatalosan is tagjaivá váltunk a világ legerősebb katonai szövetségének. Volt is ok a sietségre.

Az év elején – a közvélemény-kutató intézetek mérései szerint – a Fidesz még meggyőző fölényrel vezetett, hiszen legalább 10 százalékpontnyi volt az előnyük legfőbb riválisukkal szemben. Decemberben azonban valamennyi intézetnél az MSZP vezetett, 15–20 százalékkal. Akárhonét is vizsgáljuk az adatokat, azt láthatjuk, hogy 1999 folyamán a választani hajlandó lakosság mintegy egyharmada alapvetően meggondolta magát. Mi történhetett? Az ellenzék soraiban semmi említésre méltó fordulatot nem fedezhettünk fel, a gazdasági folyamatok nagyjából a várakozások szerint alakultak, és a régió belül még mindig a legbiztatóbb helyzetet tudhattuk magunkénak. Így hát a változások legvalószínűbb ma-

gyarázatként a kormányzati munkában való tömeges csatlakozás tényét kell feltételeznünk.

Érdemes azonban e tényezőre is kellő óvatossággal visszatérnünk. Ez volt ugyanis a váratlanul kitört, s Magyarországot – ezen belül pedig a magyar kormányzatot – többszörösen is nehéz és lehetetlen helyzetbe hozó koszovói háború éve. Márciusban meglepő gyorsasággal felvettek bennünket a NATO-ba, majd 12 nappal később e szövetség – az ENSZ Biztonsági Tanácsának jóváhagyása nélkül – addigi történetének első támadó háborúját indította el a szomszédunkban lévő Szerbia ellen. A hazai közvélemény e háború hosszú hetei során végig megosztott volt, nagyon is megosztott. Nem volt ugyanis telje-

sen világos, sem pedig egyértelmű válasz arra a kérdésre, hogy mit is keresünk egy olyan háborúban, aminek a nemzetközi megítélése, visszhangja, célja, hossza és értelme nagyon is vitatott volt. Európa-szerte ez a visszhang roppantul ellentmondásos volt. Az viszont kellő egyértelműséggel és brutalitással derült ki, hogy Magyarország, s ezen belül a magyar kormány szuverenitása, mozgási és döntési lehetőségei minden korábbi elképzeléseket alulmúlva korlátozottak. Orbán Viktor hétről hétre kénytelen volt szembesülni azzal, hogy nincs mód semmiféle különleges magyar érdekek az érvényesítésére, bármit is ígértek nekünk a szövetségeseink az előző napokon. Ráadásul a villámháborúnak meg-

Sorra megnyílnak a modern tömegfogyasztás katedrálisai, januárban Budán átadták a Mammut-bevásárlóközpontot

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 **1999** 1998 1997 1996 1995 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

A honvédelmi minisztérium előtt március 17-én felhúzzák a NATO hivatalos zászlóját, hazánk is a szövetség tagja lett

hirdetett akció fájdalmasan hosszadalmasra sikeredett, mert a szerb vezetés csak a háború 78. napján kapitulált, ezért a hazai közvéleménynek, valamint a szokásos értelmiségi vitatkozó csoportoknak is szokatlanul hosszú idejük adódott a több mint kínos és nehezen megválaszolható kérdések nyilvános megvitatására. S egy ennyire körülhatárolt helyzetben senki sem adhatott elfogadható választ. Akárhogyan is szépítjük: ez a háború számunkra semmi-féle előnyt nem hozott, viszont mindenki számára évtizedek óta nem tapasztalt durvasággal derült ki, hogy nemzetközi korlátozottságunk mértéke sokkal erősebb annál, mint ahogyan ezt korábban hittünk.

Ez a közös – bár nyilvánosan kellően ki nem beszélt – élmény alapvetően nyesegette körbe az

előző évben még nagyszabású ambíciókat dédelgető és hirdető Orbán-kormány cselekvési lehetőségeit. Előző évi látványos térfoglalása már nem volt folytatható, de nem voltak képesek hátracot hirdetni sem. Az eredetileg bejelentett reformelképzelésekről (az adóreformoktól az egészségügyi átalakításokig) különösebb deklarációk nélkül, de szép csöndben elfeledkeztek, ami a váratlan háború külső körülményeinek tükrében még érthető visszakozásnak tűnt. Ebben az ellentmondásos helyzetben a kormány páratlan intenzitással menekült bele a szimbolikus politizálás szépségeibe. Ez részben

Három héttel később az Alba Kör csekély létszámú csoportja már a koszovói háborús részvétel ellen tüntet

FONTOSABB ESEMÉNYEK**Március 24-én**

a magyar országgyűlés hozzájárult ahhoz, hogy a Jugoszlávia ellen éppen megindított NATO-háború során a szövetség ne csak hazánk légtérét, de a repülőtereinket is igénybe vehesse. E naptól kezdve az sem volt világos, hogy hadviselő felek vagyunk-e. Miként az sem, hogy e villámháborúnak gondolt akció majd meddig tart, s a későbbiekben miféle váratlan következményeivel leszünk kénytelenek együtt élni?

Március 29.

Az Alkotmánybíróság határozatot hozott az úgynevezett „háromhetes” ülésrend miatt beadott panasz ügyében. A döntést a továbbiakban mindkét oldalon a saját érdekeiknek megfelelően értelmezték. Az AB megpróbálta a T. Háza visszahárítani a problémát azzal, hogy újból felhívta figyelmüket a Házsabállyal kapcsolatos mulasztások alkotmányértékek tényére. Vagyis: minden maradt a régiben.

Május 9.

Békemenet indult a Hősök teréről, amelynek létszáma a Kossuth térre érve tízezres tömeggé duzzadt. A résztvevők elítélték a NATO légitámadásai nyomán kialakult koszovói népirtást.

Augusztus 17.

A kormány véglegesen pontot tett a hónapok óta húzódozó Nemzeti Színház vitájának végére. A döntés szerint az új színház a dél-pesti expóterületen épül meg, ám a kijelölt felelős személyek ürügyén újabb hosszadalmas viták sorozata kezdődött el.

Október 5.

A kormány döntött arról, hogy a millenniumi év kezdő gesztusaként a Szent Koronát ünnepi menetben viszik át

Békés-derűs múltidézés, vagy valami más. A Vitézi Rend éves báljának megnyitója

ingyen volt, részben pedig nagyon is beleillett a médiapolitizálást aránytalanul előtérbe helyező korábbi gyakorlatukba. S legfőképpen: ily módon lehetett kompenzálni a nemzetközi szinten naponta megélt korlátozottságot, mert senki sem szólt bele a hazai kulturális, sport, önkormányzati, agrár és egyéb erőpróbák kivitelezésébe. Az ellenzéki erők legfeljebb panaszkodhattak.

Ha csokorba szednénk az 1999-es év rikítóan kisszerű, a neveltségesség határait gyakran átlépő, utólag pitiánernek tekinthető ügyeinek tömegét, akkor ennek az évnak a krónikáját legalább ugyanolyan joggal lehetne egyfajta anti-top tízes lista jegyében megírni, mint ahogy a korábbiak esztendőik történéseit a „top tíz” lista köré csoportosított

A KOSZOVÓI HÁBORÚ LÉNYEGE

Formailag a NATO, gyakorlatilag az amerikai had- és politikai vezetés döntött arról, hogy a hatalmas amerikai légi- és technikai fölény szinte minden lehetséges eszközt bevetve március 24-én gyors sikerrel kecsesítő háborút indítanak a maradék Jugoszlávia – tulajdonképpen Szerbia – ellen. Közvetlen előzményként az szolgált, hogy szerb fegyveres egységek mindennapos erőszakos zaklatása nyomán sok száz ezer albán polgári menekült lepte el a szomszédos országokat, s a NATO talán nem szeretett volna még egyszer ugyanolyan tehetetlennek mutatkozni, mint a kilencvenes évek közepén – Boszniában. A légiháború során több mint 36 000 bevetésre került sor, ám a szerbek ellenállása

és háborús tűrőképessége jóval felmúlta mindazt, amit a stratégiák minderről előzetesen feltételeztek. Időközben Nyugat-Európa-szerte szélesedő tiltakozó hullámokban tört elő a hosszú ideje elfojtott és féken tartott Amerika-ellenesség. Végül mindenki megkönnyebbült, amikor a szerb vezetők – 11 hét után – elfogadták azokat a békefeltételeket, amelyek véget vetettek a kölcsönös vérontásnak, s végső soron Koszovó függetlenségéhez is elvezettek, bár... eredetileg nem erről volt szó. A magyar részvétel e konfliktus minden fázisában több mint problematikus volt, tulajdonképpen egyetlen komolyabb kérésünket, feltételünket sem vették figyelembe a szövetségesek.

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 **1999** 1998 1997 1996 1995 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

Egy újabb katedrális: az egykori raktárak, boltok, műhelyek zagyva halmaza helyén megnyílik a West End, a pesti oldal legnagyobb bevásárlóközpontja

tuk. Különösebb részletezés helyett: a Lockheed-ügytől a háromhetes parlamenti ülésézési rendig; a sportminiszternek az MLSZ elnökével való sok hóna-

pos tusakodásától a korona szállítgatásáig; a Nemzeti Színház megépítésétől az MTV elnökének megválasztásáig; a megfigyelési ügy parlamenti bizottsági bo-

hózatától a washingtoni nagykövet önkéntes Pulitzer-botrányáig; a kormányülések jegyzőkönyveinek megszüntetésétől a postabankos VIP-listák manipulatív

Globalizációs lecke: kínaiak a szovjet emlékmű előtt ülőtüntetéssel tiltakoznak, mert az amerikaiak Belgrádban tévedésből lebombázták a nagykövetségüket – történik mindez: Budapesten...

Könyv készült a viszkis rablóról, a főhőst a bemutatón ezúttal csak fotómontázzsal lehetett megidézni

FONTOSABB ESEMÉNYEK

a Nemzeti Múzeumból a parlamenti kupolába. Ennek kapcsán szintén sikerült széles körben diskurzus tárgyává tenni egy – egyéb-ként – nem sorsdöntő jelentőségű kérdést.

Október 27.

Elfogják a „Viszkist”. Az Évtized bankrablóját, a mesebeli hőst, Ambrus Attilát mintegy száz rendőr és kommandós részvételével – bejelentés alapján – elkapják egy Bosnyák tér környéki lakásban. Előtte, júliusban még meg tudott szökni a legszigorúbban őrzött fogdából, a Gyorskocsi utcából; hat év alatt legalább harminc bankrablás terhelte a számláját.

December 7.

Átalakul a kormány. Másfél év után először lesz változás a kabinetben, Chikán Attila helyén Matolcsy György, Hámori József székében pedig Rockenbauer Zoltán lesz az új miniszter. Az államtitkári szinteken is változtatásokra kerül sor.

December 15.

Kigyulladt és szinte teljesen kiégett a Budapesti Sportcsarnok.

1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 **1999** 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009

Orbán Viktor – meglepetésként – időnként maga kalauzolja a parlamenti látogatásra érkező magánlátogató, érdeklődő állampolgárokat az épületben

A nemzetpolitikai erőfeszítések vívmányaként a kormány vendégházában végre megint sikerült megtartani a Kárpát-medencei magyarság legfőbb fórumát

megjelentetéséig. Utólag legalább harminc olyan ügyet rekonstruálhatnánk ebben az évben, amelyeknek a szerkezete, dramaturgiája egymáshoz nagyjából hasonló logikai sémát mutat.

Eme ügyek politikai jelentősége eredetileg többnyire elenyésző volt, s csak attól válhattak médiaeseménnyé, mert az adott konfliktusban kormányzati oldalról feltétlenül erőt szerettek volna demonstrálni. Az ügyek elsöprő többségében az a rendszeres ellenzéki vádaskodás sem állta meg a helyét, mintha a szóban forgó kormányzati eljárások egyúttal jogellenesek lettek volna, mintha a hatalommal való visszaélésre és az alkotmányos keretek tudatos megsértésére került volna sor. Sokkal inkább a joggal, a hatalmi erőfölénnyel történő tudatos – többnyire teljesen fölösleges – éléslről volt szó. Egy olyan jogszemléletről, amelynek jegyében az eljárásjogi szabályszerűség aka-

2009 2008 2007 2006 2005 2004 2003 2002 2001 2000 **1999** 1998 1997 1996 1995 1994 1993 1992 1991 1990 1989 1988

dálytalanul felülírhat mindenféle ízlésbéli és morális aggályt. A sok pitiáner ügy a meghatározó közvélemény szemében pedig előbb-utóbb összeállt valamiféle politikai kultúrává, hatalomgya-

követett, s ez a látványos gyakorlat merevedett 1999-re állóháborúcskák sokaságává. Másfél év elteltével úgyszólván valamennyi lényeges társadalmi alrendszerben fel lehetett fedez-

1999 egyetlen igazán össznépi, a legteljesebb nemzeti egység jegyében megélt tömegélménye az augusztus 11-ei napfogyatkozás volt. Százvezrek mentek el a legkülönbözőbb kirándulóhe-

korlási mintává. A bevezetőben említett jelentős közvéleményváltozásnak a háttérében mindenekelőtt ez a tömegélmény munkált, s ennek a jelentőségét a Fidesz-kormányzat 1999-ben nem volt képes kellő súllyal érzékelni. Az egészségpályás letámadásként elkezdett belpolitikai gyakorlat mozgóháborús logikát

ni eme kisszerű küzdelmek élharcosait, önkéntes kormányzati aktivistáit, és a történelmi mértékű változások pátosza helyén már a napi kényszereknek megfelelő vagy megfelelni akaró erőlködés lett a meghatározó attitűd. A nagyszabású történelmi feladat észrevétlenül alakult át önmaga paródiájává.

lyekre, hogy együtt élvezhessék a nappali sötétséget. Orbán Viktor ugyanezen a napon – szokásos rádióinterjújában – jelentette be, hogy komolyabb adó-, járulékos és más gazdasági reformokat legfeljebb csak 2001-ben lehet bevezetni, ha majd azt a gazdaság állapota már lehetővé teszi.

Leégett karácsony előtt a Sportcsarnok, az az épület, amely a modern Budapest egyik szimbóluma volt, a kár többmilliárd forintnyi volt